

**POJASNJEVALNA OPOMBA K SKUPNEMU OKVIRU EU/OECD-INFE ZA FINANČNO
USPOSOBLJENOST ODRASLIH**

KAZALO

1.	UVOD	2
1.1.	Kontekst in cilji okvira za finančno usposobljenost.....	2
1.2.	Možni primeri uporabe	3
1.3.	Razvoj okvira za finančno usposobljenost	4
2.	KRMARJENJE PO OKVIRU ZA FINANČNO USPOSOBLJENOST	4
2.1.	Struktura okvira	4
2.1.1.	Vsebinsko področje 1: denar in transakcije	5
2.1.2.	Vsebinsko področje 2: načrtovanje in upravljanje financ	6
2.1.3.	Vsebinsko področje 3: tveganje in korist	6
2.1.4.	Vsebinsko področje 4: finančno okolje	7
2.2.	Medsektorske dimenzije okvira.....	8
2.2.1.	Digitalne finančne kompetence	8
2.2.2.	Kompetence za trajnostne finance	8
2.2.3.	Finančna odpornost	9
2.2.4.	Bistvene kompetence	9
2.3.	Orodje za filtriranje kompetenc glede na potrebe uporabnika	10
3.	NASLEDNJI KORAKI.....	11
3.1.	Olajšanje uvajanja okvira za finančno usposobljenost odraslih	11
3.2.	Razvoj okvira za finančno usposobljenost otrok in mladih (mlajših od 18 let).....	11
4.	GLOSAR	11

1. UVOD

1.1. Kontekst in cilji okvira za finančno usposobljenost

Ta dokument predstavlja skupni okvir EU/OECD-INFE za finančno usposobljenost odraslih. Evropska komisija se je v akcijskem načrtu za unijo kapitalskih trgov iz leta 2020¹ zavezala, da bo opravila oceno izvedljivosti za razvoj okvira EU za finančno usposobljenost. Po objavi rezultatov ocene izvedljivosti² leta 2021 sta Komisija in OECD-INFE (Mednarodna mreža OECD za finančno izobraževanje) začeli sodelovati pri razvoju **skupnih okvirov EU/OECD-INFE za finančno usposobljenost odraslih**. Skupni projekt se je začel s spletno konferenco 26. aprila 2021³. Leta 2022 se bo začelo tudi delo na skupnem okviru za mlade. Ta okvira temeljita na obstoječih okvirih OECD/INFE za ključne kompetence na področju finančne pismenosti⁴ ter ju posodabljata s kompetencami za digitalne in trajnostne finance ter kompetencami, pomembnimi za odpornost. Kompetence so po potrebi prilagojene tudi kontekstu EU.

Finančna pismenost se nanaša na kombinacijo finančne ozaveščenosti, znanja, spretnosti, odnosa in vedenja, ki so potrebni za sprejemanje premišljenih finančnih odločitev in doseganje finančne blaginje posameznika⁵. Cilj okvira EU/OECD-INFE za finančno usposobljenost odraslih je spodbujati skupno razumevanje finančne usposobljenosti odraslih med državami članicami in nacionalnimi organi, izobraževalnimi ustanovami, industrijo in posamezniki. Poleg tega okvir zagotavlja podlago za bolj usklajen pristop med oblikovalci politik v EU in na nacionalni ravni. Cilj okvira je s podpiranjem prizadevanj za izboljšanje finančne pismenosti prispevati k splošnemu cilju izboljšanja finančne blaginje posameznika.

Okvir se osredotoča na kompetence v zvezi z osebnimi financami in se ne nanaša na kompetence, ki so že zajete v drugih obstoječih okvirih, kot so evropski okvir digitalnih kompetenc za državljane (DigComp)⁶, evropski okvir podjetniških kompetenc

¹ Unija kapitalskih trgov za ljudi in podjetja – nov akcijski načrt, COM(2020) 590 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=COM:2020:590:FIN>.

² Joint EU/OECD-INFE report on the results of the feasibility assessment for the development of a financial competence framework in the EU (Skupno poročilo EU/OECD-INFE o rezultatih ocene izvedljivosti za razvoj okvira finančne usposobljenosti v EU): https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210408-report-financial-competence-framework_en.pdf, april 2021.

³ https://ec.europa.eu/info/events/finance-210426-eu-financial-competence-framework_en.

⁴ G20/OECD INFE Core Competencies Framework on financial literacy for Adults (aged 18+) (Okvir ključnih kompetenc G20/OECD INFE za finančno pismenost odraslih (starejših od 18 let)): <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/Core-Competencies-Framework-Adults.pdf> in OECD/INFE Core Competencies Framework on financial literacy for Youth (aged 15 to 18) (Okvir ključnih kompetenc OECD/INFE za finančno pismenost mladih (starih od 15 do 18 let)): <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/Core-Competencies-Framework-Youth.pdf>.

⁵ Priporočilo Sveta OECD o finančni pismenosti, 29. oktober 2020; <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0461>. Ta opredelitev je v skladu z opredelitvijo „kompetence“ iz priporočila Sveta EU; Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2018.189.01.0001.01.SLV.

⁶ [DigComp | Znanstveno vozlišče EU \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/digital-storybook/).

(EntreComp)⁷ in okvir ključnih kompetenc OECD/INFE za finančno pismenost za mikro, mala in srednja podjetja⁸, temveč jih dopolnjuje.

Okvir EU/OECD-INFE za finančno usposobljenost je na voljo za prostovoljno uporabo v EU s strani javnih organov, zasebnih organov in civilne družbe. Okvir bi se lahko uporabil za podporo razvoju nacionalnih politik in pobud za finančno pismenost.

Konkretnije, okvir ni namenjen kot učni načrt, temveč kot konceptualna podlaga, na kateri bi lahko oblikovali različne politike in ukrepe finančnega izobraževanja. Okvir določa sklop kompetenc, ki temeljijo na rezultatih in jih je mogoče uporabiti za:

- podpiranje **razvoja, izvajanja in posodabljanja nacionalnih strategij za finančno pismenost;**
- podpiranje **oblikovanja programov finančnega izobraževanja ter razvoja učnih gradiv in orodij za finančno izobraževanje.** Prav tako bi lahko podpiral vključitev finančnega izobraževanja v učne načrte za visokošolske institucije, lahko bi se upošteval pri oblikovanju izobraževanj odraslih, namenjenih učiteljem, ter podpiral učno gradivo in programe, posebej zasnovane za pomoč finančno ranljivim skupinam. Prav tako bi lahko podpiral vzpostavitev zasebnih ali javnih kampanj za ozaveščanje;
- olajšanje **ocenjevanja ravni finančne pismenosti in vrednotenje pobud za finančno pismenost.** Lahko se na primer uporabi kot podlaga za razvoj kazalnikov finančne pismenosti, s katerimi bi se lahko ocenila učinkovitost nacionalnih pobud za finančno pismenost.

Kot je opisano v oddelku 2.3, je okvir na voljo v dveh različicah: v obliki datoteke Word, ki jo je mogoče natisniti in vključuje vse kompetence, in v obliki datoteke Excel, ki uporabnikom omogoča krmarjenje po kompetencah in njihovo filtriranje glede na njihove potrebe.

1.2. Možni primeri uporabe

Pri uporabi okvira za razvoj politik in pobud bodo oblikovalci politik in programov morda morali opredeliti izbiro najpomembnejših kompetenc v okviru za oblikovanje programov, virov in orodij, ki so prilagojeni posebnim potrebam udeležencev. Ta okvir je orodje za podporo oblikovalcem politike in izvajalcem pri oblikovanju lastnih politik in programov, ne pa učnega načrta, vendar ga je mogoče zlahka prilagoditi potrebam posebnih življenjskih situacij ali ciljnih skupin.

Na primer, **prihodnji uporabniki okvira bodo lahko izbrali in izločili najpomembnejše kompetence za nekatera posebna „življenjska obdobja“.** Posameznik, ki bo prejel svojo prvo plačo, bo moral usvojiti sklop kompetenc, ki se nanašajo na finančne evidence (shranjevanje obračunskih listov plače za prihodnje potrebe), varčevanje (razumevanje pomena rednega varčevanja denarja) in pokojnino (razumevanje pomena pokojninskega načrtovanja od mladih let). Drug primer vključuje najem hipotekarnega kredita za nakup prve nepremičnine: ta pomembna finančna odločitev pomeni razumevanje glavnih

⁷ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1317&langId=sl>.

⁸ <https://www.oecd.org/finance/financial-education/OECD-INFE-core-competencies-framework-on-financial-literacy-for-MSMEs.pdf>.

značilnosti hipoteke kot finančnega produkta in razumevanje finančnih posledic te zaveze, vključno z vplivom na prihodnji razpoložljivi dohodek in posledicami neodplačila posojila (npr. uresničitev hipoteke).

Še en primer možne uporabe okvira je lahko izbira in izločitev najpomembnejših kompetenc za nekatere posebne ciljne skupine, kot so ženske, starejši, mladi, skupine z nizkimi dohodki ali druge skupine, ki so lahko finančno ranljive. Prednostno razvrščanje posebnih ciljnih skupin za izvajanje okvira pri prilagojenih usposabljanjih se bo verjetno do neke mere razlikovalo od ene države članice do druge in bo odvisno od lokalnih (nacionalnih ali regionalnih) razmer.

1.3. Razvoj okvira za finančno usposobljenost

Uspeh okvira EU/OECD-INFE za finančno usposobljenost bo odvisen od zmožnosti za oblikovanje skupnega razumevanja in pripravljenosti držav članic in deležnikov za uporabo okvira za informiranje in prispevanje k politikam in pobudam za finančno pismenost. **Zato je bilo bistvenega pomena že v zgodnji fazi vključiti institucije in organizacije, ki bodo na koncu uporabljale okvir. Države članice in deležniki so torej imeli ključno vlogo pri celotnem razvoju okvira:**

- za podporo razvoju okvira kompetenc je bila ustanovljena posebna podskupina **skupine vladnih strokovnjakov EU za maloprodajne finančne storitve (GEGRFS)**. Podskupino sestavljajo strokovnjaki iz nacionalnih organov, pristojnih za politike finančne pismenosti. Nekateri člani podskupine so tudi člani OECD/INFE. Podskupina GEGRFS se je sestala petkrat med junijem 2021 in decembrom 2021, da bi razvila okvir.
- Poleg tega je bila oktobra 2021 organizirana **tehnična razprava s strokovnjaki**, da bi se raziskala uporabnost osnutka okvira kompetenc med izvajalci (izobraževalci odraslih, potrošniškimi organizacijami in predstavniki industrije, ki se ukvarjajo s programi finančne pismenosti) ter ugotovilo, ali in kako bi se okvir lahko revidiral, da bi bil uporabniku prijaznejši in enostavnejši za izvajanje v konkretnih izobraževalnih pobudah.

2. KRMARJENJE PO OKVIRU ZA FINANČNO USPOSOBLJENOST

2.1. Struktura okvira

V skupnem okviru EU/OECD-INFE za finančno usposobljenost so kompetence razdeljene na štiri vsebinska področja: **denar in transakcije, načrtovanje in upravljanje financ, tveganja in koristi ter finančno okolje**⁹. Ta vsebinska področja so bila nato nadalje razdeljena na teme in podteme.

Pri vsaki kompetenci se upoštevajo tri razsežnosti: **(i) ozaveščenost/znanje/razumevanje; (ii) spretnosti/vedenje; in (iii) zaupanje/motiviranost/odnos**. Prva razsežnost, tj. **ozaveščenost/znanje/razumevanje**, zajema kompetence, ki so povezane z znanjem ali informacijskimi vidiki (biti seznanjen z določenimi informacijami ali biti seznanjen s tematiko). Druga razsežnost, tj. **spretnosti/vedenje**, opisuje kompetence, povezane z

⁹ Ta struktura je v skladu s prejšnjim okvirom OECD/INFE za kompetence odraslih.

dejanji in spretnostmi, katerih cilj je izboljšanje finančne blaginje posameznika. Tretja kategorija, tj. **zaupanje/motiviranost/odnos**, si prizadeva zajeti notranje odločanje, ki podpira ali ovira finančno vedenje za doseganje ali ohranjanje finančne blaginje.

Na sliki 2.1 je shematski prikaz in primer, kako so posamezna vsebinska področja in razsežnosti organizirani v okviru. Pomembno je upoštevati, da so lahko številne kompetence pomembne na različnih vsebinskih področjih in da niso bile ponovljene, da bi se izognili prekrivanjem.

Vsebinsko področje	Denar in transakcije							
Tema	Denar in valute		Dohodek		Cene, nakupi in plačila		Finančne evidence in pogodbe	
Podtema
Ozaveščenost, znanje in razumevanje	x	x	x	x	x	x	x	x
Spretnosti in vedenja	x		x		x	x		x
Zaupanje, motiviranost in odnos			x	x		x	x	

x Kompetence

Slika 2.1: Shematski prikaz kompetenc na vsebinskem področju „Denar in transakcije“.

2.1.1. Vsebinsko področje 1: denar in transakcije

To vsebinsko področje zajema znanje, spretnosti in odnos, povezane z: različnimi oblikami denarja in valut; dohodki; cenami, plačili in nakupi ter pomenom finančnih evidenc in pogodb.

Glavni cilj tega vsebinskega področja je vzpostaviti in opredeliti kompetence, potrebne za razumevanje različnih značilnosti denarja, kako ga pridobiti kot dohodek, kako ga zamenjati za blago in storitve, ter pomen beleženja in vodenja evidenc o tem, kako se pridobiva in izmenjuje.

Te teme zajemajo nekatere od najbolj osnovnih in temeljnih kompetenc. Razumevanje značilnosti denarja je zelo pomembno, saj je denar temelj finančne blaginje in je lahko v različnih oblikah. *Kompetence, povezane z dohodki*, so bistvene za finančno odpornost in so pomembne za številne druge kompetence, kot so oblikovanje proračuna, varčevanje in upokožitev.

Kompetence v oddelku o *cenah, nakupih in plačilih* so namenjene pokrivanju področij, povezanih z zamenjavo denarja za storitve in izdelke ter prenosom denarja. Posameznik s temi kompetencami lahko poišče najugodnejše cene za izdelke in storitve ter najučinkovitejše metode za njihov nakup.

Nazadnje, zadnji oddelek zajema *finančne pogodbe in evidence*, ki so temeljnega pomena za spremljanje finančnih transakcij in pogodb, ki jih je podpisal posameznik. Kompetence v tem oddelku se nanašajo na znanje, povezano z zahtevo, vodenjem in razumevanjem finančnih evidenc in pogodb.

2.1.2. Vsebinsko področje 2: načrtovanje in upravljanje financ

To vsebinsko področje zajema znanje, spretnosti in odnos, povezane z oblikovanjem proračuna; upravljanjem dohodkov in odhodkov; varčevanjem; vlaganjem; dolgoročnim načrtovanjem; upokojitvijo, krediti; dolгови in upravljanjem dolgov.

Glavni cilj tega vsebinskega področja je vzpostaviti kompetence za kratkoročno in dolgoročno *upravljanje finančnega položaja* posameznika ali gospodinjstva. To ne vključuje le vsakodnevnega upravljanja dohodkov in odhodkov, ampak tudi načrtovanje za prihodnost; zajema kompetence, povezane z varčevanjem in naložbami ter upravljanjem kreditov in dolgov.

Upravljanje dohodkov in odhodkov temelji na oblikovanju proračuna in natančnem upravljanju prilivov in odlivov. Pri kompetencah v oddelku o oblikovanju proračuna ter upravljanju dohodkov in odhodkov je posebna pozornost namenjena pomenu načrtovanja in nadzorovanja denarnih prilivov in odlivov. Poudarjeno je tudi, kako lahko pomaga uporaba orodij za oblikovanje proračuna.

Varčevanje ali vlaganje sta prav tako pomembna vidika načrtovanja in upravljanja financ. Vsebinsko področje vključuje kompetence, ki poudarjajo pomen varčevanja denarja, kako to storiti in katere vrste produktov je mogoče uporabiti za ta namen. Poleg tega so zajete tudi osnove vlaganja, razpršenost in trajnostnih naložb.

Za dosego finančne blaginje posameznik ne bi smel gledati zgolj kratkoročno, ampak bi moral upoštevati dolgoročne finančne potrebe. Zato vsebinsko področje vključuje tudi kompetence, povezane z *upokojitvijo, dolgoročnim načrtovanjem in ustvarjanjem premoženja*.

Nazadnje, zadnji oddelki v tem vsebinskem področju se osredotočajo na kredite in upravljanje dolgov. Kompetence v teh oddelkih so namenjene ozaveščanju posameznikov o pozitivnih in negativnih vidikih kreditov, kdaj je priporočljivo zaprositi za kredit, kako se izogniti finančnim težavam, povezanim z dolgom, in kako odpraviti prezadolženosti.

2.1.3. Vsebinsko področje 3: tveganje in korist

To vsebinsko področje zajema znanje, spretnosti in odnos, povezane s prepoznavanjem tveganj; finančnimi varnostnimi mrežami; zavarovanjem ter uravnoteženjem tveganja in koristi.

Cilj tega vsebinskega področja je zajeti kompetence, povezane z ocenjevanjem tveganj, razumevanjem, kako jih ublažiti z zavarovanjem in finančnimi varnostnimi mrežami, ter razumevanjem kompromisov pri prevzemanju tveganj.

Ustrezno prepoznavanje tveganj je pomembno za finančno blaginjo posameznika, saj je zavedanje tveganj bistveno pri sprejemanju finančnih in drugih odločitev. Kompetence iz prvega oddelka zajemajo osnove in vire tveganja, vključno s tveganji, ki so del finančnih produktov, in tveganji, pred katerimi se je mogoče zavarovati.

Glede na preference ljudi in okoliščine je lahko pomembno tudi zmanjšati tveganja. Zato oddelek zajema kompetence, povezane s finančnimi varnostnimi mrežami in zavarovanjem. Te kompetence lahko pomagajo zmanjšati tveganje in nepričakovane negativne pretese, ki lahko vplivajo na finančno blaginjo.

Tveganje je prav tako temeljni koncept pri naložbah, saj višji pričakovani ali zahtevani donos običajno vodi v večje tveganje. Oddelek zato zajema tudi kompetence, povezane z vlaganjem.

2.1.4. Vsebinsko področje 4: finančno okolje

To vsebinsko področje zajema znanje, spretnosti in odnos, povezane z regulacijo in varstvom potrošnikov; pravicami in odgovornostmi potrošnikov; uporabo finančnega izobraževanja, finančnih informacij in finančnih nasvetov; finančnimi produkti in storitvami; prevarami in goljufijami; razumevanjem davkov in javnofinančnih odhodkov ter zunanjimi vplivi na finančne odločitve.

To vsebinsko področje zajema značilnosti in lastnosti finančnega sveta. Prvi sklop kompetenc se nanaša na varstvo potrošnikov ter na pravice in odgovornosti potrošnikov. Pravila o varstvu potrošnikov pomagajo potrošnikom ohraniti njihovo finančno blaginjo. Posamezniki bi se morali zavedati obveznosti, ki jih prevzemajo pri nakupu izdelkov ali storitev.

Pomembno je, da imajo odrasli dostop do zanesljivih finančnih informacij, izobraževanja in svetovanja. Kompetence v tem oddelku zajemajo kompetence, povezane s sposobnostjo poiskati take informacije iz preverjenih virov, vlogo finančnega izobraževanja ter vprašanje, kdaj in kje poiskati finančno svetovanje.

Na finančno okolje v veliki meri vplivajo razpoložljivi finančni produkti in storitve. Skupina kompetenc je osredotočena na splošne značilnosti finančnih produktov in storitev. Oddelek obravnava informacije, ki jih je treba razkriti, in vključuje kompetence, povezane z ustreznostjo produktov in storitev.

Prevare in goljufije postajajo vse bolj razširjene v celotnem finančnem okolju in imajo lahko znatne finančne posledice. Za ohranitev finančne blaginje bi se odrasli morali zavedati obstoja prevar in goljufij. Oddelek vsebuje kompetence, povezane z ozaveščenostjo in sposobnostjo posameznikov, da se odzovejo na goljufije, vključno s sposobnostjo, da prevare in goljufije prijavijo ustreznemu organu.

Davki so nepogrešljiv del finančnega okolja, s katerim se morajo posamezniki ukvarjati v svojem življenju. Kompetence v tem oddelku se nanašajo na potrebo posameznikov, da se zavedajo pomena davkov, njihovo sposobnost, da oddajo davčne obrazce, in ozaveščenost o posledicah, če tega ne storijo. Oddelek zajema tudi kompetence, povezane z javnofinančnimi odhodki, da se posamezniki zavedajo, za kaj se davki uporabljajo.

Zadnji sklop kompetenc je osredotočen na zunanje vplive. Posamezniki se morajo zavedati, da lahko na njihovo finančno odločanje vplivajo zunanji dejavniki in da lahko njihove finančne odločitve vplivajo na družbo na splošno. Kompetence v tem oddelku so osredotočene na ozaveščenost o takih dejavnikih in na pomen razvoja strategij za njihovo ublažitev, kjer je to mogoče.

2.2. Medsektorske dimenzije okvira

2.2.1. Digitalne finančne kompetence

Prvotni okvir ključnih kompetenc G20/OECD INFE za finančno pismenost odraslih je bil objavljen leta 2016. Od takrat se je digitalizacija financ in komunikacij hitro povečevala, pandemija COVID-19 pa jo je še pospešila. Blago in storitve, vključno s finančnimi produkti in storitvami, se zdaj vedno bolj ponujajo digitalno, kar predstavlja grožnjo, da bi bili zapostavljeni ljudje, ki nimajo znanja, spretnosti in odnosa, da bi jih varno uporabljali.

Novi okvir EU/OECD-INFE bolje vključuje digitalne finančne kompetence, pri čemer upošteva tudi nedavni razvoj dogodkov. Digitalne finančne kompetence se nanašajo na kompetence, povezane z digitalnimi finančnimi storitvami, digitalnimi orodji, pomembnimi za osebne finance, digitalnimi sredstvi ali katero koli drugo kompetenco, povezano z digitalnimi mediji, ki je pomembna za osebne finance. Digitalne kompetence so medsektorske in pomembne v celotnem okviru. Te kompetence so zato horizontalno vključene v vsa vsebinska področja in oddelke, namesto da bi bile združene v poseben oddelek o digitalnih finančnih kompetencah. Posebna pozornost je bila namenjena prožnemu oblikovanju kompetenc, da bi se upošteval morebitni prihodnji razvoj.

Primeri digitalnih finančnih kompetenc, ki so bile dodane, vključujejo kompetence v zvezi z digitalnimi valutami, digitalnimi orodji in plačilnimi metodami, kriptometji, osebnimi podatki in varstvom osebnih podatkov, digitalnimi finančnimi produkti in storitvami, avtomatiziranim svetovanjem, spletnimi prevarami in goljufijami ter kibernetскими tveganji.

Da bi bilo digitalne finančne kompetence lažje opaziti, so bile v različici okvira, ki jo je mogoče natisniti, označene z modro barvo¹⁰.

2.2.2. Kompetence za trajnostne finance

Skrbi glede trajnostnosti postajajo vse pomembnejše za osebne finance, pri čemer se trenutno močno povečujejo trajnostni finančni produkti in storitve. V EU se hitro razvijajo predpisi, povezani s trajnostnimi financami in zlasti z razkritji, povezanimi s trajnostnostjo. To posameznikom daje več možnosti, da svoje finančne odločitve uskladijo s svojimi preferencami glede trajnostnosti, kar ima lahko tudi širše družbene posledice. Vendar lahko tudi poveča zapletenost finančnega okolja, v katerem morajo sprejemati svoje odločitve. Odrasli bi morali razviti odnos ter pridobiti znanje in spretnosti, ki so potrebni za sprejemanje premišljenih finančnih odločitev, ki upoštevajo njihove (okoljske, družbene in upravljaljske) preference glede trajnostnosti.

Kompetence za trajnostne finance so bile v omejenem obsegu zajete v okviru ključnih kompetenc G20/OECD INFE za finančno pismenosti odraslih iz leta 2016. Zdaj pa so na boljši način vključene v novi okvir EU/OECD-INFE. Kompetence za trajnostne finance so oblikovane tako, da ustrezajo tudi pričakovanemu razvoju. To je še posebno zahtevno

¹⁰ V nekaterih primerih pri kompetenci morda ni posebej omenjen digitalni ali spletni vidik. A ker pri kompetenci obstaja pomembna digitalna razsežnost, ki bi jo morali uporabniki upoštevati, je bila ta označena z modro.

zaradi zelo hitrega razvoja na področju trajnostnih financ in tehnične narave nekaterih kompetenc.

Podobno kot digitalne finančne kompetence so tudi kompetence za trajnostno financiranje horizontalno vključene v celoten okvir, saj je trajnostno financiranje pomembno za več vidikov osebnih financ, tudi zunaj naložb.

Nekatere najpomembnejše kompetence za trajnostne finance, ki so bile dodane, se nanašajo na vpliv nakupov na okolje, značilnosti trajnostnosti naložbenih produktov, trajnostne naložbe, lažno zeleno oglaševanje, podnebna tveganja in oznake trajnostnosti.

Da bi bilo kompetence za trajnostno financiranje v okviru lažje prepoznati, so bile v različici okvira, ki jo je mogoče natisniti, označene z zeleno barvo.

2.2.3. Finančna odpornost

Zaradi pandemije COVID-19 se je še povečala potreba po izboljšanju finančne odpornosti gospodinjstev in boju proti finančni ranljivosti. Po podatkih Eurostata se tretjina gospodinjstev EU ni zmogla soočiti z nepričakovanimi stroški že v običajnih časih, kaj šele v času pandemije. Mednarodna raziskava finančne pismenosti odraslih OECD/INFE 2020¹¹ je pokazala, da je že pred pandemijo približno vsak tretji odrasli v sodelujočih državah OECD bil v skrbeh glede plačila običajnih življenjskih stroškov. Finančna pismenost lahko pomaga posameznikom, da povečajo svojo finančno odpornost. Vendar se ravni finančne pismenosti med skupinami prebivalstva še naprej znatno razlikujejo, pri čemer so najmanj finančno pismene skupine potencialno finančno bolj ranljive in finančno manj odporne.

V tem okviru je finančna odpornost opredeljena kot sposobnost posameznikov ali gospodinjstev, da se zoperstavijo negativnim pretresom s finančnimi posledicami, jih premagajo in si od jih opomorejo¹². Ti pretresi so lahko na makro (splošni) in mikro (individualni) ravni. Pomembni vidiki v zvezi s tem so preprečevanje (preventivni ukrepi) in hitro okrevanje od resnih negativnih finančnih učinkov pretresov (sposobnost vzdržanja). Zato finančna odpornost zajema široko paleto kompetenc.

Okvir EU/OECD-INFE za finančno usposobljenost odraslih opredeljuje kompetence, ki so najpomembnejše za finančno odpornost. To lahko nacionalnim vladam in zadevnim deležnikom pomaga pri uporabi okvira za razvoj politik in ukrepov, posebej namenjenih krepitvi finančne odpornosti, zlasti za finančno ranljive skupine. Kompetence, pomembne za finančno odpornost, niso poudarjene v različici okvira, ki jo je mogoče natisniti, so pa označene v različici v obliki datoteke Excel.

2.2.4. Bistvene kompetence

Okvir sicer zajema najrazličnejše kompetence, ki so pomembne za posameznike, vendar se vse ne štejejo nujno za bistvene. Poleg tega je bila v mednarodni raziskavi finančne

¹¹ <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-infe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacy.pdf>.

¹² Ta opredelitev je v skladu z opredelitvijo iz poročila G20/OECD-INFE o podpori finančni odpornosti in preobrazbi z digitalno finančno pismenostjo <https://www.oecd.org/finance/financial-education/supporting-financial-resilience-and-transformation-through-digital-financial-literacy.htm>.

pismenosti odraslih OECD/INFE 2020¹³ in prejšnjih raziskavah finančne pismenosti odraslih OECD/INFE poudarjena velika heterogenost ravni finančne pismenosti ne le med državami, temveč zlasti znotraj njih.

Da bi bilo krmarjenje po okviru lažje in da bi ga oblikovalci politik in izvajalci lažje uporabljali, so v njem podrobno določene kompetence, ki so zlasti pomembne za: **(i) vsakodnevno življenje in/ali sedanjo ali prihodnjo finančno blaginjo in (ii) večino odraslega prebivalstva**. Na primer večina kompetenc na vsebinskem področju „denar in transakcije“, „načrtovanje in upravljanje financ“ ali „finančno okolje“ ter nekatere kompetence na vsebinskem področju „tveganje in korist“ (npr. zavarovanje in varnostne mreže) so pomembne za vsakodnevno življenje večine odraslih (tj. pomembne za točki (i) in (ii)). Nasprotno pa so kompetence, povezane s tujo valuto, pomembne samo za nekatere odrasle (tj. pomembne samo za točko (i)).

Ta kategorizacija kompetenc ponazarja, kako lahko uporabniki izberejo določene kompetence za razlikovanje „bistvenih“ kompetenc od „naprednejših“ ali „strokovnih“ kompetenc. Ta kategorizacija ni označena v različici okvira, ki jo je mogoče natisniti, ampak samo v različici v obliki datoteke Excel.

2.3. Orodje za filtriranje kompetenc glede na potrebe uporabnika

Različico okvira, ki jo je mogoče natisniti, dopolnjuje različica v obliki datoteke Excel, ki uporabnikom omogoča lažje krmarjenje po kompetencah in njihovo filtriranje glede na njihove potrebe.

Za zadevne kompetence se uporablja pet oznak. Te oznake so (1) digitalna finančna kompetenca; (2) kompetenca za trajnostne finance; (3) kompetenca, pomembna za finančno odpornost; (4) kompetenca, pomembna za vsakodnevno življenje in/ali sedanjo ali prihodnjo finančno blaginjo, in (5) kompetenca, pomembna za veliko večino odraslega prebivalstva. Poleg tega so za vsako kompetenco vključeni metapodatki (identifikacijska številka, ki se ujema z različico okvira v obliki datoteke Word, vsebinskim področjem, temo, podtemo in tem, ali gre za ozaveščenost/znanje/razumevanje, spretnost/vedenje ali zaupanje/motiviranost/odnos).

Oblikovalci politike in izvajalci lahko oznake uporabljajo glede na svoje potrebe in filtrirajo kompetence, ki so zanje najkoristnejše. Izberejo lahko na primer samo kompetence iz določene podteme (na primer „osnove tveganja“) ali s posebno oznako (na primer kompetence z razsežnostjo trajnostnih financ ali kompetence, pomembne za finančno odpornost). Oznake so kumulativne, zato je mogoče filtrirati vse kompetence, ki so pomembne za veliko večino prebivalstva, ki so pomembne za vsakodnevno življenje in/ali sedanjo ali prihodnjo finančno blaginjo in imajo razsežnost trajnostnih financ, če bi želeli oblikovati učno gradivo o bistvenih vidikih trajnostnih financ.

V prihodnosti bi bilo mogoče razmisliti o dodatnih oznakah, uporabniki pa so pozvani, naj uporabijo dodatne oznake, da bi okvir prilagodili svojim potrebam. Kompetence je na primer mogoče označiti za opredelitev posebnih primerov uporabe, kot so pomembne finančne odločitve v življenju.

¹³ <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-infe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacy.pdf>.

3. NASLEDNJI KORAKI

3.1. Olajšanje uvajanja okvira za finančno usposobljenost odraslih

Dokončanje okvira EU/OECD-INFE za finančno usposobljenost odraslih je šele začetek. Naslednji korak se bo nanašal na razširjanje in olajšanje uvajanja okvira med državami članicami in deležniki, vključno s **ciljno usmerjenimi izmenjavami leta 2022**. Cilj bo podpreti uporabo okvira v konkretnih politikah, orodjih in izobraževalnih gradivih ter oblikovalcem politik in deležnikom ponuditi platformo za izmenjavo dobrih praks in izkušenj, pridobljenih pri uvajanju okvira.

3.2. Razvoj okvira za finančno usposobljenost otrok in mladih (mlajših od 18 let)

Službe Komisije in OECD bodo leta 2022 v sodelovanju z državami članicami začele pripravljati okvir za finančno usposobljenost otrok in mladih (posameznikov, mlajših od 18 let). Okvir naj bi bil končan do leta 2023.

4. GLOSAR

Te opredelitve so določene v obstoječih pravnih aktih EU, temeljijo na ustreznih opredelitvah ali določbah v obstoječih pravnih aktih EU ali na globalno priznanih instrumentih politike in publikacijah OECD. V nekaterih primerih so bile te opredelitve skrajšane ali poenostavljene. V primerih, v katerih so bile opredelitve skrajšane, poenostavljene ali uvedene izključno za namene tega dokumenta, ne pomenijo uveljavljene pravne opredelitve.

Pojmi in izrazi, opredeljeni v tem glosarju, so v besedilu okvira označeni z ležečo pisavo.

- **Kriptoimetje:** digitalna predstavitev vrednosti ali pravic, ki jih je mogoče elektronsko prenesti in shraniti z uporabo tehnologije razpršene evidence ali podobne tehnologije (2020/0265(COD), *Predlog uredbe o trgih kriptoimetij*).
- **Elektronski podpis:** niz podatkov v elektronski obliki, ki so dodani k drugim podatkom v elektronski obliki ali so z njimi logično povezani in jih podpisnik uporablja za podpisovanje (*Uredba št. 910/2014 o elektronski identifikaciji in storitvah zaupanja za elektronske transakcije na notranjem trgu*).
- **Finančna pismenost:** kombinacija finančne ozaveščenosti, znanja, spretnosti, odnosa in vedenja, ki so potrebni za sprejemanje premišljenih finančnih odločitev in doseganje finančne blaginje posameznika (*Priporočilo Sveta OECD o finančni pismenosti, 29. oktober 2020*¹⁴).
- **Finančno izobraževanje:** proces, s katerim uporabniki finančnih storitev/vlagatelji izboljšajo svoje razumevanje finančnih produktov, pojmov in tveganj ter na podlagi informacij, navodil in/ali objektivnih nasvetov razvijajo sposobnosti in zaupanje za krepitev ozaveščenosti o finančnih tveganjih in

¹⁴ Ta opredelitev je v skladu z opredelitvijo „kompetence“ iz priporočila Sveta EU; Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2018.189.01.0001.01.SLV.

priložnostih, sprejemanje informiranih odločitev, seznanjenost s tem, kje poiskati pomoč, in sprejemanje drugih učinkovitih ukrepov za izboljšanje svoje finančne blaginje (*Načela na visoki ravni OECD/INFE o nacionalnih strategijah za finančno izobraževanje, ki so jih leta 2012 potrdili voditelji skupine G20*).

- **Finančna odpornost:** sposobnost posameznikov ali gospodinjstev, da se zoperstavijo negativnim pretresom s finančnimi posledicami, jih premagajo in si od njih opomorejo (*Poročilo G20/OECD-INFE o podpori finančni odpornosti in preobrazbi z digitalno finančno pismenostjo*).
- **Nepriistransko:** v tem dokumentu „nepriistransko“ pomeni objektivno in brez navzkrižja interesov. Upoštevajte, da to ni pravna opredelitev EU.
- **Neodvisno investicijsko svetovanje** (ali neodvisno finančno svetovanje za namene tega okvira): svetovanje, ki ga investicijsko podjetje zagotovi stranki kot samostojno dejavnost, kadar to investicijsko podjetje izpolnjuje številne zahteve, zlasti glede zadostnega nabora razpoložljivih finančnih instrumentov, in omejitve glede pristojbin, provizij ali kakršnih koli denarnih ali nedenarnih koristi, ki jih plača ali zagotovi katera koli tretja oseba v zvezi z zagotavljanjem storitve stranki (na podlagi določb *Direktive 2014/65/EU o trgih finančnih instrumentov*).
- **Osnovni plačilni račun:** plačilni račun, ki potrošnikom omogoča izvajanje nekaterih transakcij, kot so vsaj polog in dvig gotovine ter izvršitev plačilnih transakcij tretjim osebam in prejem takšnih transakcij tretjih oseb, vključno z izvršitvijo kreditnih plačil (na podlagi določb *Direktive 2014/92/EU o primerljivosti nadomestil, povezanih s plačilnimi računi, zamenjavi plačilnih računov in dostopu do osnovnih plačilnih računov*).
- **Trajnostne naložbe:** naložba v gospodarsko dejavnost, ki prispeva k okoljskemu cilju, ali naložba v gospodarsko dejavnost, ki prispeva k socialnemu cilju, ali naložba v človeški kapital oziroma ekonomsko ali socialno prikrajšane skupnosti, pod pogojem, da take naložbe ne škodujejo bistveno kateremu od teh ciljev in da družbe, v katere se vlaga, spoštujejo prakse dobrega upravljanja (na podlagi opredelitve iz *Uredbe 2019/2088 o razkritjih, povezanih s trajnostnostjo, v sektorju finančnih storitev*).
- **Osební podatki:** katera koli informacija v zvezi z določenim ali določljivim posameznikom („posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki“); določljiv posameznik je tisti, ki ga je mogoče neposredno ali posredno določiti, zlasti z navedbo identifikatorja, kot je ime, identifikacijska številka, podatki o lokaciji, spletni identifikator, ali z navedbo enega ali več dejavnikov, ki so značilni za fizično, fiziološko, genetsko, duševno, gospodarsko, kulturno ali družbeno identiteto tega posameznika (*Uredba (EU) 2016/679 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov*).
- **Lažno zeleno oglaševanje:** praksa pridobivanja nepoštenih konkurenčnih prednosti s trženjem finančnega produkta kot okolju prijaznega, čeprav v resnici niso izpolnjeni osnovni okoljski standardi (na podlagi določb *Uredbe (EU) 2020/852 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb*).